

ki si jo je izbral — bila je vnukinja njegovega očeta, ni mogel spremeni pred oltar, ker tega ni dovolila njena mati. Pozno v starosti pa se je oženil z deklico štirideset let mlajšo od sebe. Jasno je, da tudi sedaj ni mogel biti posebno srečen, zlasti ker je bil silno mehkega in čutečega srca; toda kar si je naložil, je junaško nosil, išoč v molitvi in potrpežljivosti srčnosti in moči in trdno zaupajoč, da previdnost božja vse prav vlada, ravnal se je po svoji devizi: „Vse v žizni — k velikomu sredstvo!“ Vse v življenju je sredstvo k velikemu, o čemur pa odločuje Največji in Najvišji.

Pesniti je začel že zelo zgodaj in kot 12-leten deček je spisal dramo „Kamiel, ili osvoboždenije Rima“. Izmed mnogih elegij in balad, ki jih je zložil, je omeniti zlasti: „Seljskoje kladbišče“, „Ljudmila“, „Svjetlana“, in „Majskoje utro“; najboljše delo njegovo pa je brez dvojbe pesem „Pěvec vo staně ruskih vojinov“, ki jo je zložil pred bitko pri Tarutinu. Še bolj, kakor z lastnimi proizvodi, je povzdignil rusko slovstvo z izbornimi prevodi, ki jih je izvršil po delih najraznovrstnejših pisateljev svetovnega slovstva; prevajal je iz Byrona, Scotta, Graya, Homerja, Vergilija, Rousseaua, Chateaubrianda, Kotzebuea, Halma, Wielanda, največ pa iz Schillerja in Göttheja, ki sta mu segala izmed vseh drugih najbolj v srce.

Žukovskega smemo imenovati prvega ruskega romantika: s svojimi deli je razdrobil zastarelo stavbo mrzlega klasicizma, ki se je takrat šopiril po Rusiji in držal v sponah rusko slovstvo, da se ni moglo svobodno razvijati dalje; ž njim je sekal pot, po kateri so stopali drugi ruski literatje naprej, in žetev, ki jo je sejal, ni mogla boljše obroditi, kakor v Puškinu in Lermontovu. — Iz vseh njegovih pesmi odseva blaga, z lahno melanholijo nadahnjena duša; v svojih delih ne proslavlja nikdar propalosti, marveč zbira le to, kar je najlepše; njemu sta življenje in poezija isto. A tudi v formalnem oziru pomenjajo njegove pesnitve velik napredek, kajti odlikujejo se po blagoglasju in krasoti jezika, kakršnega ni dobiti pred njim v ruskem slovstvu.

Ob času, ko je Napoleon nameraval zadati Rusiji smrtni udarec, tedaj je vzplamtel tudi v srcu Žukovskega plamen domoljubja. V pesmih je vnel narod za boj proti francoskemu nasilniku in tudi sam je prijel za orožje. Celo carica je čitala te njegove pesmi. Opozorile so jo nanj, da ga je po srečno dokončani usodni vojni z Napoleonom poklicala na dvor, kjer je kmalu dobil nalog vzgajati prestolonaslednika. To važno postojanko je Žukovskij vestno izrabil ne sebi, tembolj pa Rusiji v slavo in v korist vseh, ki so se nanj obračali. V tem času se je tudi seznanil z Gogoljem in ga rešil propada. Na dvoru, kjer so tedaj večinoma govorili le francosko, je bil glasitelj lepote ruskega jezika ter se je trudil, da so ga praktično oveljavili na ruskem dvoru. Posebno važen vpliv je imel kot vzgojitelj velikega kneza

prestolonaslednika. Kot tak je mnogo potoval ter proučeval razne vzgojeslovce, posebno Pestalozzi-ja, da bi si napravil jasen in bogat načrt za vzgojevanje velikega kneza Aleksandra. To svojo nalogo je smatral Žukovskij za zelo vestno in važno; prepričan je bil, da bo vzgoja mnogo vplivala na poznejšega vladarja. Trudil se je posebno zato, da bi pri tej vzgoji ne bile prve vojaške vaje, marveč blaženje srca. Človekoljubje je hotel vcepiti Žukovskij velikemu knezu v srce in zato ga je na raznih potih večkrat tudi spravljaj v najožjo dotiko z ruskim narodom. Poznejši dogodki in vlada Aleksandra Osvoboditelja spričuje jasno, da je to delo Žukovskega bilo blagoslovljeno z lepimi uspehi. — Malo dni pred smrtjo je naročil svoji hčerki: „Pojdi in povej materi, da jaz plovem v ladji in da ji pošljem prvega goloba — svojo vero; drugi moj golob je — trpljenje, ki premine z menoj.“ — „Žukovskij“, piše „Žurnal dlja vseh“, „je veroval, ljubil in razumel vdejstvovati svojo ljubav ne samo v pesniški besedi, marveč tudi v življenju. V velikih preosnovah, katere je Rusija doživela za carstvanja Aleksandra II., je vel duh Žukovskega, njegovega vzgojitelja, plemenitega idealista in delavnega kristjana.“

—n.

Dvestoletnica ruskega časnikaštva. Mnogo nad so gojili ruski časnikašji, da se jim posreči ob slovesni dvestoletnici ruskega časnikaštva povzdigniti glas za svobodo tiska. V zapadni Evropi je tisk v marsikaterem oziru prost do skrajnosti — bolj, nego je prav — v Rusiji pa čuva nad njim še vedno absolutistična cenzura. Časnikašji so nameravali pri banketu skleniti tako svobodomiselnost izjavo. A ko je vlada izvedela za to nakano, jim je najostreje prepovedala vsako politično izjavo. Zato se je tudi vnema za proslavo precej ohladila. Dne 20. januarja je bilo slovesno časnikaško zborovanje v Odesi. Tam so si časnikašji že sezidali velik dom za stare in onemogle časnikašje („Uběžišče nemoščnih truzennikov pečati imeni A. S. Puškina“), in tu so zborovali pod predsedstvom P. A. Zelenega. Politične izjave niso sklenile nobene, pač pa so — brzoglasno izrazili svojo vdanost častnemu članu odeškega pisateljskega društva, velikemu knezu Konstantinu Konstantinoviču . . .

Nikolaj Aleksejevič Nekrasov (1822—1876). Dne 27. decembra se je izpolnila prva petindvajsetletnica po smrti tega pesnika, katerega struna je pevala žalost, obup in maščevanje. Trpki spomini na otroško dōbo in težki boji za obstanek v mladeniških letih, katera so mu potekala deloma v pesniškem sanjarstvu, deloma v vsakdanji službi dnevnega časnikaštva — vse to se je družilo v njegovem značaju v grenko in temno nezadovoljnost. Potomec plemenite in nekdanj bogate rodbine, je videl sužniško življenje ruskega ljudstva, kot mladenič je pa v mestu

živel proletarsko življenje gladi in ponižanja. Zato pa je postal tudi pesnik proletarcev in ljudske nezadovoljnosti. Ta tendenca vlada v vseh njegovih političnih in pesniških spisih. L. 1847. je ustanovil z J. Panajevom časopis „Sovremennik“, kateri je bil do l. 1866., ko ga je vlada zatrla, najvplivnejši ruski mesečnik. Ravno tako je povzdignil „Otečestvennija zapiski“. A publicist Nekrasov je tako vplival na pesnika Nekrasova, da je duh politične tendence popolnoma zmagal tudi v njegovem umetniškem delovanju. A ravno zato so bile njegove pesmi od leta 1850. do 1870. najodličnejši izraz tedanjega javnega

Vasilij Andrejevič Žukovskij.

mnenja. Svojo poezijo imenuje sam „maščevalko“, iz nje vpijejo „prepadi temnih sil, težkega dela in glada“. Posebno so hvalili njegove „Korobejnik“, daljšo epično pesem, v kateri popisuje selsko življenje. Iz zadnje dōbe je pa znana pesem „Komu na Rusi žitj horošo?“. Z zagrizenim sarkazmom biča slabosti ruske družbe. Tudi ko je bilo že odpravljeno robstvo ruskega kmeta, je še vedno ostro bičal vladni zistem.

Antonij Baranovskij. Ruski „Žurnal ministerstva narodnāgo prosvēščenja“ prinaša v zadnji šte-

vilki lep nekrolog rimsko-katoliškemu škofu Antoniju Baranovskemu, ki je bil eden najboljših litovskih pesnikov, propovednikov in narodnih jezikoslovcev. Njegova pesniška nadarjenost mu je naklonila dobrotnikov, ki so dali ubogega mladeniča v višje šole. Ko je v Vorni končal semenišče in v Peterburgu „Duhovno akademijo“, je šel v Monakovo in v Rim v „Gregorijanski koleg“, kjer je poslušal predavanja Ballerinija, Perroneja i. dr. L. 1865. je postal profesor bogoslovja v Peterburgu. L. 1884. so ga posvetili v škofa. Krasne so njegove lirične pesmi v litovskem narečju, n. pr. „Su diev Lietuva“, „Giedu dainele savo giesmele“; v znameniti pesmi „Anykszcziu szilėlys“ (Onikštenska planjava) pa je proti sovražnikom litovščine pokazal velikanski besedni zaklad tega jezika in njega lepoto v opisovanju prirode. Ta pesem je bila večkrat kritično natisnjena, in znameniti učenci so jo rabili za proučevanje litovščine. Napisal je Litvinom mnogo praktičnih knjig v njihovem jeziku, a tudi v ruščini je pisal učene jezikoslovne razprave o svoji materinščini.

Shod slavistov v Peterburgu. „Imperatorskaja akademija nauk“ v Peterburgu je sklenila, da priredi septembra meseca l. 1903. shod vseh profesorjev slovanske filologije. Izbran je že odbor, ki sestavlja vzpored za posvetovanje. Tu mislijo rešiti razna, za razvoj slavistike jako važna vprašanja: Kako bi se izdala naučna bibliografija vse slavistike, enciklopedija slavističnih ved, podrobni etnografski in lingvistični zemljevidi posameznih slovanskih rodov, itd. Razpravljali bodo tudi o tem, kako organizirati slovanska semenišča, njih knjižnice in muzeje.

Louis Léger, profesor slavistike na pariškem vseučilišču, je praznoval nedavno petindvajsetletnico svoje učiteljske delavnosti. Pariško vseučilišče ima že dolgo svojo slovansko stolico. L. 1839. je profesor Eichhoff izdal razpravo: *Histoire de la langue et de la littérature des Slaves* in naslednje leto že je minister Cousin ustanovil stolico za slavistiko ter poklical slavnega poljskega pesnika Mickiewicza za prvega profesorja. Léger je njegov tretji naslednik.

Poleg mnogih po raznih listih priobčenih člankov so sledeči njegovi najvažnejši spisi: „Chants héroïques et chansons populaires des Slaves en Bohême“ (1866); v tej razpravi se bavi posebno s „kraljedvorskim rokopisom“; „La Bohême historique, pittoresque et littéraire“ (1867), „Cyrille et Méthode“, „De Nestore, rerum russiarum scriptore“, „Le monde slave“ (1873), „La Bulgarie“ (1885), „Grammaire russe“ (1886) in „La mythologie slave“ (1901).

